

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326, čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Manjši oglasi vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namenu delavstva in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 88 • Maribor, četrtek, dne 8. septembra 1938 • Leto XIII

Léon Blum:

Sklep

Naš uvod: »Slovenec« prinaša v 204. št. — seveda spet po časnikarski dolžnosti — tako-le bedasto brzojavko »iz Pariza« — napisano in oddano kajpada v Kopitarjevi ulici: »Komunisti so zbrali v Parizu 50 tisoč ljudi, ki so v zimskem Velodromu poslušali rdeče demagoge in vpili: »Daladier mora odstopiti!« ... Vzrok tega Blumovega zahrbtnega napada je v tem, ker želi, da bi zopet prišel na čelo vlade.« — Tako brzojavko so si izmislili pri »Slovencu« 6. septembra na podlagi priproste resnice, da so strokovne organizacije, seveda s socialisti in komunisti, imeli v Parizu že 2. septembra protestno zborovanje radi nekaterih ukrepov Daladierove vlade, kakor smo mi o tem že poročali. Navajamo ta slučaj in v naslednjem prinašamo Blumov uvodnik v »Populaire« z dne 4. septembra, da znova pokažemo naši javnosti, kako brezvestno pisari »Slovenec« o razmerah v prijateljski Franciji, obenem pa da naši ljudje iz samega vira izvedo, na kak način vodijo socialisti sedanji boj v Franciji.

Leon Blum piše pod gornjim naslovom:

»Edouard Daladier lahko danes s prstom otipa zmoto, ki jo je napravil s svojim govorom predzadnje nedelje.

Po članku Alberta Sérola (čigar vsebino smo navedli v zadnji številki, naša op.) ne bom razčlenjeval odredbe, ki jo je izdelal novi minister dela. Ta tekst, čigar prvi člen ne vsebuje nič novega, dočim drugi, kakor sodim, ni zlohoten za praktično uporabo, ta tekst, pravim, ne bi povzročil nobenega velikega hrupa niti ne bi naletel na velik odpor, če bi ga izdelali ob drugem času, pod drugim »podnebjem«, v drugačnem ozračju. Toda govor predzadnje nedelje je yzbudil nezaupanje delavskega razreda in spraval do viška občutljivost, ki je bila že prej živa za vse, kar zadeva socialno zakonodajo iz 1936.

Razburjenje delavcev je torej popolnoma oprsljivo, čeprav ni — kakor jaz mislim in tudi odkrito povem — v pravem razmerju do neposredne zadeve. To razburjenje je toliko bolj razumljivo, ker zakon o 40-urniku ogrožajo druge nevarnosti, mnogo resnejše in mnogo težje od te.

Kajti zakon bi bil zadet v svojem nabelu in v svojem duhu, če bi bile dopolnilne ure prepuščene samovolji podjetnikov. Uredba o dodatnih delovnih urah ne more niti ne sme odgovarjati drugemu kakor samo splošnemu interesu; ni mogoče, da bi podjetnik določal dodatne ure po svoji komodnosti ali po svojem osebnem interesu.

Nato navaja Blum mnenje odstopivšega ministra za delo, g. Frossarda, da je stvar vzbudila nezaupanje samo zato, ker je bil Daladierov ton zapovedovalen in ker se ni prej posvetoval z del. krogi, in zato tudi zahteva delavstvo jasne izjave, da bo vlada pri izvajanju odredbe upoštevala res skupne, ne podjetniške interese. Nato pravi Blum:

»Isto razpoloženje, ki ga izraža Frossard in ki je diktiralo delavskim organizacijam njihove deklaracije, isto razpoloženje vlada pri republikanski večini — to smelo trdim po parlamentarnih razgovorih preteklega tedna. Ni potrebe, da bi ponavljal, da je to tudi razpoloženje socialistične stranke. Problem je samo v tem, da vemo, če je takih misli tudi še vlada. Bistvo je v tem, da se v tem oziru ne pojavi nasprotje med voljo vlade in večino, med vlado in delavskim razredom. Pod tem pogojem, toda izključno samo pod tem pogojem ni še nič nepopravljivega.

Pri parlamentarnih razgovorih si je večina zaslužno in včasih težavno pri-

Mednarodna napetost na višku

Čehoslovaška sme računati na svoje zaveznike

Notranja zadeva Češkoslovaške republike: narodno manjšinsko vprašanje, je po zaslugi Nemčije postalo mednarodni problem, ki v svojem nadaljnjem razpletu grozi potegniti Evropo v vojni vrtinec.

Češkoslovaški republikli ni mogoče očitati, da ne bi bila v tem vprašanju šla do skrajnih mej popustljivosti: mirno trpi, da predstavniki nemške manjšine in državljani republike hodijo po navsote v Berlin, k tujemu državnemu poglavarju; dovolila je, da posreduje rešitev tega vprašanja tujec, Anglež, ki razgovarja mimo praške vlade s krkonoskimi Nemci in s Hitlerjem ter je pripravljena upoštevati njegove predloge; dopušča, da krkonoski Nemci na svojih zborovanjih svobodno razpravljajo o svojih zahtevah, ki so po svoji vsebini in obliki naperjene proti obstoju republike.

Toda je meja preko katere republika ne more in ne sme iti, ako hoče še veljati za neodvisno, samostojno državo, ki urejuje svoja notranja vprašanja sama, sporazumno s svojimi državljani in ne pod diktatom tretjih ali celo tujih držav.

Narodna manjšinska vprašanja je mogoče reševati v okviru mirovnih pogodb pred Društvom narodov. Češkoslovaška ni nikdar bežala od te svoje mednarodne obveze, pač pa tisti, ki zanikajo obstoj Društva narodov in žele reševati sporna vprašanja namesto sporazumno, s silo vojaške premoči in z zanikanjem vseh obstoječih mednarodnih obveznosti.

Med tem prihaja tudi zunanji svet do prepričanja, da je meja popustljivosti s strani Češkoslovaške republike dosežena.

Ker pa druga stran noče uvideti, da je treba popuščati, ampak vztraja na nemogočih zahtevah, je pripravljenost za vsak slučaj potrebna.

Pretekli teden je bil odločen v tem pravcu, in je Čehoslovaška s strani svojih zaveznikov dobila dokaz, da so pripravljene točno izpolniti svoje obveze napram njej.

Rusija je dala zagotovilo, da bo brez pridržka posegla v razvoj dogodkov. — Francija je mobilizirala več letnikov rezervistov. Rumunija je sporazumna, da dovoli ne samo polet ruskih vojnihi letal čez njeno ozemlje, ampak tudi prevoz vojnega materiala in čet. Ker je Rumunija vezana s Poljsko in ker bi zadržanje Rumunije lahko povzročilo, da bi Nemčija smatrala tako zadržanje Rumunije za neprijateljski akt ter nastopila proti njej, se vrše pogajanja med Bukarešto in Vršavo, kako bi v tem slučaju izgledalo zavezništvo med Rumuni in Poljaki.

Iz Anglije in Amerike pa prihajajo vedno nova svarila in opomini. Zedinjene države so dirigirale velik del svoje mornarice v Atlantski ocean, Anglija je odredila pripravljenost brodovja v Sredozemskem morju.

Ali bo spricho tega imel tisti, na katera ga so oprte oči vse Evrope, pogum, da vrže vžigalico v smodnik?

Posreduje sam predsednik republike dr. Beneš

Češkoslovaška vlada je doslej izdelala tri načrte za izvedbo zaščite narodnih manjšin v republiki. — Krkonoski Nemci so vse tri načrte odklonili.

Z ozirom na kritičen položaj je prevzel inicijativo dr. Beneš sam.

Zastopniki krkonoskih Nemcev bi bili morali do pondeljka dati končni odgovor. Manevriranje Nemcev pa kaže, da hočejo resna pogajanja zavlačevati in izsiliti še več koncesij.

Grozi zaradi tega nevarnost, da se direktna pogajanja prekinejo.

Nedeljske manifestacije krkonoskih Nemcev

V nedeljo so priredili krkonoski Nemci praznik žetve po različnih krajih. — Obnovili so svoje zahteve na vseh manifestacijah, da predlogi češkoslovaške vlade niso sprejemljivi. V Ašu je bil navzoč tudi Henlein. Na tej manifestaciji je rekel poslanec Wollner, da je vsak kompromis nemogoč. Henleinove zahteve v Karlovih varih so šele izhodišče, začetne zahteve, katerim bodo sledile druge. Najprej te zahteve, potem se bomo šele pogajali dalje. Wollner je zahteval, da se morajo izseliti iz nemških pokrajin tudi vsi Čehi, ki so se tam naselili po letu 1918. V Pribinu je zaključil zadnji govornik z vzklikom: Naš voditelj je Hitler. — Po teh nastopih soditi je spor s krkonoskimi Nemci postal važna vprašanje, ki pomeni izzivanje vojne v Evropi.

Dobički rasejo — mezde padajo

Iz cementne industrije.

Industrija cementa je kartelizirana. Kartel se imenuje »Cement« d. d. Deljansko pa je kartel starejši, kakor osnovanje sedanjega »Cementa«. Nujno je bilo omejiti proizvodnjo, zapreti nekoliko tvornic, razdeliti domači trg in šele tedaj legalizirati kartel sam. Kartel ima skromno nalogo: racionalna prodaja in znižanje cen cementu.

Zadošča pa nam že, če pogledamo v bilanco beočinske tvornice cementa — ki ima v svojih rokah sam kartel in ga kontrolira — pa vidimo, kako je pravzaprav s tem kartelom. Iz bilance, ki jo je podjetje objavilo, se vidi, da so dohodki od proizvodnje trajno naraščali

od 1934. (15,347.000 din) do 1937. (31,812.000 din). V istem času je pa padla postavka, ki se nanaša na mezde, stroške in socialna bremena. Ta je znašala 1934. 6,498.000 din in je v letu 1937. padla na 6,401.000 din.

Dividenda je znašala po 8 odst. od 1934—1935., toda 1936. že 10 odst. in 1937. pa 14 odst.

Nedvomno je kartel s tem svršil svojo nalogo. Nedavno smo tudi poročali, po kakšnih cenah prodajamo cement v inozemstvo (din 11, doma din 38.)

Tak blačoslov je kartelov, ki jih nihče ne nadzira.

Nemški admiral govori inozemskim Nemcem

Kongres nemških manjšin v Stuttgartu.

V Stuttgartu se je vršil kongres nemških narodnih manjšin iz vseh delov sveta. Na tem kongresu je govoril admiral Raeder, vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice, ki je dejal: »Nemci, ki žive v inozemstvu, so danes složni, ker se zavedajo, da nanje računamo, čeprav žive še tako daleč na drugem koncu sveta.« Govor admirala Raeder-

ja je začudil še bolj, kot pa njegov nastop na kongresu nemških manjšin. — Nemške manjšine v drugih državah imajo vsekakor pravico varovati svoje kulturne pravice in širiti svoja kulturna stremjenja, v ostalem so pa državljani držav, v katerih žive in se prav nič ne sklada s kulturnimi zahtevami nemških manjšin, ako hodijo v rajh in tamkaj namesto o svojih kulturnih pravicah, govore o iredenti. To smo včasih imenovali veleizdajstvo. P. ... knj

Japonci poklali 3800 kitajskih civilistov. Radi nekaj japonskih vojakov, ki so jih ustrelile iregularne kitajske čete, so Japonci poklali 3800 kitajskih civilistov.

Proti Hankovu

Junaški odkor Kitajcev.

Na fronti ob reki Jangce se bijejo hudi boji med Kitajci in Japonci, ki z vsemi silami skušajo prodirati proti Hankovu. Kitajci se junaško upirajo, vendar je premoč Japoncev zaenkrat očitna. Seveda tudi eventualni padeč Hankova ne bo odločil japonsko-kitajske vojne.

Uspeh delavske stranke v Kanadi

Podvojila je mandate.

Nedavno so bile volitve v kanadski pokrajini Seskečveni. Kanadska delavska stranka je dosegla pri teh volitvah lep uspeh. Za delavsko stranko niso glasovali samo delavci, ampak tudi mnogi farmarji (kmeti). Pri zadnjih volitvah 1934 so dobili liberalci od vseh 55 mandatov 50, delavska stranka pa 5 mandatov. V poslojni dobi provincijalnega sveta je bilo število mandatov znižano. Izid teh volitev pa je naslednji: liberalci 38, delavska stranka 10, socialnokreditna stranka in nezavisni 2 mandata. Delavci so torej »podvojili« število svojih mandatov. Dočim je prej na enega delavskega kandidata prišlo 2031 glasov, jih pride pri teh volitvah 2532, kar znaša 25 odst. porast glasov. Konservativci niso dobili niti enega mandata, in socialnokreditna stranka, ki ima v sosednji pokrajini večino in ki je s 40 kandidati poizkušala prodreti v Seskečveni, se je morala kljub pomoči od strani komunistov zadovoljiti z zmernim uspehom pri volitvah. Delavska stranka je prava opozicionalna stranka proti liberalni večini — zlasti je močna med farmarji v vzhodnem delu pokrajine.

Republikanski pritisk na estramadurski fronti

Ofenziva republikancev na estramadurski fronti ob reki Zujar se je tudi v preteklem tednu razvijala po načrtu. — Od jugovzhoda pritiskajo republikanci čez reko, severno od linije Cabeza del Buoy—Castuera—Don Benito, pa so prodrli še dalje proti zapadu in jugovzhodu. Republikanske čete so prekorale reko Guadalatra in stoje pred Campanarijem, 10 km zapadno od ceste Pueblo de Alcocer—Castuera.

Mesto Castuera je obkoljeno od treh strani. Tri divizije nacistov so strateško odrezane od svojih zvez z ozadjem. Računa se, da bo sovražnik poskušal protisunek od jugozahoda, iz ozemlja Monterrubio—Peneroya.

V odseku Pueblo de Alcover so republikanci prodirali vzdolž reke Guadina proti zapadu. Na tem mestu so vrgli sovražnika nazaj na višine, ki leže severno med rekama Tajo in Guadino.

fronti

Napadi nacistov ob Ebru

Na fronti Gandesa—Corbera so nacisti ob koncu tedna zopet pričeli napadati. Posrečilo se jim je, da so zavzeli dve višini. Republikanci so uničili 4 tanke, sestrelili en nemški dvomotornik Heinkel, eno Fiat letalo pa se je prostovoljno spustilo na republikanskem letališču.

Revolta v Čilu zadušena

V glavnem mestu južno-ameriške republike Čile je izbruhnil upor, katerega je organiziral bivši predsednik republike general Carlos. Uporniki so napadli ministrstva. Policija in vojaštvo pa so upor zadušili. Notranji minister je bil ranjen. Ubitih je bilo 58 ljudi, ranjenih pa par sto. Za razmere v Čile je značilno, da je izjemno stanje trajalo samo en dan. Carlos bi bil rad postal predsednik republike še pred volitvami in se je šele pred kratkim vrnil iz prognanstva, kamor je zbežal pred sedanjim režimom.

Slovenski zastopnik manjšin dr. J. Wilfan v Stockholmu

Pritožbe »Lidovih Novin«. — »Lidovih Novin«

Slovenski dnevniki so še nedavno poročali, kako priznanje so baje izkazovali na manjšinskem kongresu v Stockholmu razni delegati našemu zastopniku dr. Josipu Wilfanu iz Trsta ob priliki njegove 60 letnice. V vse drugačni luči pa slikajo njegovo postopanje češke »Lidove Novine«, dnevnik češke inteligence, ki zastopa današnjo vladno politiko v českoslovaški. Dpisnik »Lidovih Novin« R. L. poroča dne 2. septembra iz Stockholma, kako je ta manjšinski kongres vedno slabše zastopano, ker so na zadnji kongres poslane svoje delegate le manjšine, ki predstavljajo komaj 13 milijonov oseb, med tem ko je v Evropi okrog 60 milijonov manjšin, ki so razdeljene na razne države.

Kaj je govoril dr. J. Wilfan?

O tem poroča dpisnik »Lidovih Novin«: »Da bi zbrisal pri švedski javnosti neugoden vtis v nezadni udeležbi, je bil slovenski predsednik narodnostnega kongresa dr. Josip Wilfan z Dunaja primoran, da se je v svojem otvoritvenem govoru prodobnejše pečal z manjšinami, »ki se bodisi kongresa nočejo udeležiti ali pa se ga ne morejo udeležiti«. — Pečal se je torej s Katalonci, Baski, Poljaki, Danci, Lužiškimi Srbi, Litevci in Židi.

Dr. Wilfan je včasih užival zaupanje vseh manjšin. Po Stockholmski konferenci pa ni mogoče več govoriti o njegovi objektivnosti in nepristranosti. Dr. Wilfan si je očitno že v znatni meri osvojil nemške teze. Dr. Wilfan, ki je še v letu 1932. poslal Židom k njihovi ženevski svetovni konferenci brzojav, v katerem se je »zvesto spominjal« njihovega sodelovanja pri evropskih narodnostnih kongresih, ta dr. Wilfan je v Stockholmu sedaj opravičeval škandalozno postopanje ženevskega narodnostnega kongresa iz leta 1933. k židovskemu vprašanju in njegovo izključitev Židov

Avstrijske novice

V Avstriji, posebno na Dunaju, propagirajo v zadnjem času nabavo plinskih mask. Takozvana ljudska maska velja 5 mark. To propagando vrše po časopisju, radiu in z letaki, ki jih mečejo po Dunaju iz aeroplanov in avtomobilov. Letakov je včasih toliko, kakor da bi bile kake volitve. Vprizorili so tudi že na ulicah pravi spopad vojakov s plinskimi maskami, da bi pokazali resnost položaja. Vendar se »Völkischer Beobachter« pritožuje, da med Dunajčani še vedno ni najti pravega razumevanja za to prepotrebno stvar in da po stari navadi tudi te uradne ukrepe kritizirajo.

V Stuttgartu se je te dni vršil kongres zamejskih Nemcev, ki so mu prisostvovali množične delegacije iz raznih evropskih držav. Londonske »Times« poročajo, da se je na tem kongresu vršila spominska svečanost na čast Dollfussovima morilcema Otonu Planetti in Hansu Holzwebru. Slavnostno propoved je govoril voditelj zamejskih Nemcev, gauleiter Bohle. Vsebinska njegovega govora ni bila dana na razpolago tujim časnikarjem.

Pri Passau (obmejni kraj med bivšo Avstrijo in Nemčijo) so pripravili koncentracijsko taborišče za nezadovoljne avstrijske nacional-socialiste. V prvem transportu, ki ga je sprejelo to taborišče, je bilo mnogo nacional-socialistov, ki so se žrtvovali za gibanje v času, ko je bilo še ilegalno.

Doma in po svetu

Mesec oktober bo interesanten. Na taboru, ki se je vršil minulo nedeljo v Kočevju, je notranji minister g. dr. Korošec med drugim dejal: »V mesecu septembru se bodo vršila zborovanja JRZ po vsej državi, po Hrvaškem pa za bivšo HSS; mesec oktober pa bo gotovo interesantnejši, zlasti, ker bo za 20. oktobra sklicana narodna skupščina na redno zasedanje. 18 novih občinskih svetnikov je bilo na predlog notranjega ministra dr. Korošca imenovanih v beograjski občinski svet. Novi občinski svetniki so istotako člani JRZ, kakor so bili prejšnji.

Georges Lansbury v Ljubljani. Angleški poslanec Lansbury je bil v soboto v Ljubljani. V nedeljo ga je sprejel knez Pavle na Brdu. Odpotoval je nato v Budimpešto.

Nadaljevanje razpuščene učiteljske skupščine se bo vršilo dne 25. septembra t. l. v Zagrebu. Skupščine se bodo lahko udeležili samo delegati, dočim je bilo na razpuščeni skupščini prisotnih nad 3000 učiteljev in učiteljic.

Med Francijo in našo državo se bodo vršila nova trgovinska pogajanja, ker se je izkazalo, da je naša izvozna bilanca pasivna.

Mednarodne parlamentarne konference v Varšavi se je udeležila tudi jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki jo vodi predsednik senata dr. Mažuranič.

Na progi Zagreb—Beograd vozijo od 3. t. m. motorni vlaki. Po enomesečnem obratovanju se bo železniška uprava končnoveljavno odločila glede nabave teh motornih vlakov, če bo kazalo, da se bodo izplačali. Za vožnjo rabi tak vlak samo polovico časa, kolikor ga rabi brzovlak.

Izvoz jabolk se je ustavil. Izvoz jabolk v inozemstvo se je ustavil, zlasti radi tega, ker še ni določen izvozni kontingent za Nemčijo. — Vsled tega je cena jabolkom padla od din 3 na din 2 za kg. Eksportne družbe pa zadnje čase sploh ne kupujejo več jabolk.

Popust za železniške vožnje samo 50 odst. Prometno ministrstvo razglašuje, da se v bodoče za skupščine in kongrese ne bo dovoljeval večji popust kakor 50 odst. Prošnje, ki bi zahtevale višji popust, se sploh obravnavale ne bodo, ker je v smislu določb pravilnika o prometu popust za vožnje po železnici dopusten le v tej višini.

Naš izvoz v Italijo je padel. Julija meseca t. l. je znašal naš izvoz v Italijo 21.1 milijona din, lansko leto meseca julija pa 57 milijonov, dočim smo iz Italije uvozili za 30 milijonov din, lani pa za 24.6 milijonov din. Skupno izkazuje letos trgovska bilanca z Italijo nad 43 milijonov din primanjkljaja.

Bolgarski kraljevski par se nahaja na obisku v Angliji.

Letošnji nürnberški nacistični kongres. Nemški nacisti imajo vsako leto svoj kongres v Nürnbergu. Kongres je velika parada mogočnikov in nacistov iz vse Nemčije, kamor imajo prosto vožnjo, kar je v Nemčiji prepovedano. Rediteljsko službo vrši na kongresu 26.000 članov SS in 80.000 članov SA v uniformah. To je ogromen aparat privatne strankine policije, ki je v Nemčiji v celoti podrejen nacistični vladi. Kongres se je pričel v torek.

Göbbels na kongresu Nemcev iz zamejstva je zaklical vsem Nemcem, ki prebivajo izven mej sedanje Nemčije: »Vi ste Führerjevi politični vojaki v svetu. Zato mora veljati vsa vaša ljubezen nemški domovini.«

Danes patrijot — jutri veleizdajnik. Stari grof Westarp je bil v cesarski Nemčiji najbolj ugledna politična osebnost in hrbenica monarhije. To je ostal tudi še po vojni, brez bojznosti, da bi ga bila republika radi njegovih monarhističnih podvigov prijala za vrat. Grof je mislil, da bo smel širiti monarhistično (hohenzollernsko) misel tudi v tretjem rajhu, pa se je zmotil. Prijeli so ga in obsodili na 15 let ječe, kot veleizdajnika.

Odločno stališče mehikanske vlade. Mehikanska vlada je odločena, nadaljevati politiko razlaščenja petrolejskih vrelcev, ne oziraje se na to, kako misli o tem inozemstvo. Odbila je tudi tozadevno noto ameriške vlade, kar je vzbudilo v Washingtonu veliko nezadovoljstvo.

Posledice vojne na Kitajskem, katerih se nihče prav ne zaveda, bodo pokazale svoje pravo lice šele jeseni. Okrog 10 milijonov ljudi bo izgubilo radi lakote in kužnih bolezni svoje življenje, okrog 1.5 milijona jih bo pa pobrala vojna. Tej katastrofi tudi Japonci ne bodo mogli docela uiti. Kaj bo z japonsko vojsko, nihče ne ve. Mogoče se bo sredi milijonov ubitih in obupanih ljudi fizično in moralno strla.

Turki spoštujejo svoj jezik. V obmorskem turškem mestu Smirni v Mali Aziji je bilo pred kratkim obsojeno več turških državljanih vsak na eno turško liro globe, ker so se na ulici glasno razgovarjali na tujem jeziku. Oblasti Smirne so zdaj izdale odredbo, ki predvideva stroge kazni za vse one turške državljane, ki bi se na kakem javnem prostoru v medsebojnem pogovoru posluževali kakega tujega jezika. To gre mogoče malo predaleč. Od obrambe narodnosti do šovinizma je samo mal korak.

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

53

Rahlo pokašljujoč je Jegor vprašal: — Pa si mu prisegla? Ti je povedal kar je hotel? — Oj, naj ga zlodej, še poslušati bi ga ne marala! Ušesa bi si zataknila! Začel je nekaj praviti o neki ženski... V svoji domišljiji nekaj vidi, nekakšne plave mrličke, mrtve ženske. Eno, je pravil, da vidi hoditi ponoči, čisto golo, z zaprtimi očmi, a roke ima stegnjene predse. Potem pa je spet začel take govoriti — da bi ga!... Klafar, čvekač ogabni! — je mračno in z gnusom rekla. — Ne morem vam ponoviti njegovih besed...

— Veš ti, Varvara Kirilovna, — je prepričevalno in zapovedujoče rekel Jegor in vstal, — nočoj ne smeš prenočiti doma. A jutri, — obrnil se je proti meni, — jo spravimo v mesto! No, jaz grem.

Dal je Varji roko, ji pogledal v oči in ji svetoval: — Takoj se pripravi za na pot! On pa, — to je res, — je napol blazen in čas bi že bil, da se mu zavije vrat. No, bratec, jaz grem.

Zelzel sem si ostati v topli in snažni sobici moje družice in tudi ona, kakor sem videl, bi rada da ostanem, njene trudne oči so me tako ljubkujoče gledale

iz izmučenega obraza. A srce me je vleklo tudi za Dosjekinin, — on mi je vzbujal v duši nemir: njegov obraz je bil tako nenavadno miren in blag, gibal se je nekako posebno velo in leno, kakor da se igra s svojo silo, kakor da se ž njo pred nekom ponaša. Suho je pihal skozi nos, kar je pomenilo, da mu je srce polno gneva. Vstal sem.

— Na svidenje, Varja! Nerada mi je segla v roko, a njene oči so prosile — ne odidi.

— Kam pa ti? — je vprašal Jegor, ki si je djel kapo na glavo.

— S teboj.

— Sam najdem pot! Gledal me je naravnost v oči, s pogledom, ki ga nisem ljubil in ki mi je bil neprijeten, čutil sem, da se nisem zmotil, — nekaj je bil sklenil.

— Ne puščaj ga, — je kakor v šali rekel Varji. — Saj te po cele tedne pušča samo! Mar tako delajo pravi zaljubljeni?

— Slišiš? — je prosila ona in mi ljubeče položila roko na ramo.

— Povej mi, Jegor, kaj si iztuhtal? — sem ga prosil. — Morda potem ne pojdem s teboj...

Vsi trije smo gledali drug drugega in molčali in vsi hkrati smo uganili, da smo razumeli drug drugega.

— Pojdi k vragu! — je rekel Jegor in šel k vratom, toda jaz sem ga zgrabil za roko.

— Ne, tako ne smeš! Varja je pobledele in zašepetala: — Kaj, kaj misliš? Zaradi takega človeka se hočeš pogubiti?

Sunila me je proti vratom in z naglico rekla: — Pojdi z njim! Ne puščaj ga samega! Idi!

Nisem ga mogel zadržati, potegnili me je za seboj skozi vrata. Par minut sva molče korakala po ulici.

— Ne tolči tako s petami! — je jezno zarenčal Jegor. — Nočni stražar mora biti nekje v bližini. Pojdi raje domov.

— Ne grem.

— A kam si namenjen?

— S teboj.

In spet sva šla molče. Prisluskoval sem v noč, ne bi li kje v temi zapeketala konjska kopita.

— Kaj nameravaš? — je mrko šepnil Jegor.

— Nič.

— Jaz grem v mlin, on je tam.

— Kaj hočeš tam?

— To bo odvisno od trenutnega položaja! Najprej mi poročem — odidi iz tega kraja, ti si bolan človek in nevaren, če pa ne odideš — pripiši posledice sam sebi.

— Tedaj te pa bo...

— Bomo videli!

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Poslovni red pri podjetju Hauk. Podjetje Hauk je izdalo za svoje delavce poslovni red. V tem poslovnem redu priznava podjetje Hauk strokovno organizacijo in delavske zaupnike, toda v tem podjetju ne obstaja niti prvo niti drugo. Sedaj je dolžnost delavcev podjetja Hauk, da se strokovno organizirajo in izvedejo volitve obratnih zaupnikov. Poslovni red ima tudi besedilo, da se vsi spori rešujejo potom delavskih zaupnikov, vprašamo pa g. Hauka, kako se sedaj rešujejo, ko nimajo delavci zaupnikov? Poslovni red je ustvarjen po želji g. Hauka in zato ne more biti prav dober za delavce.

Izravnavanje ovinka. F. ... je okrajni cestni odbor, v katerem sedi tudi ... gospod iz Trbovelj ... pričel z izravnavo ostrega ovinka pri gostilni Dimnik. Ta ovinek je bil nevaren za promet, ki je tu zelo živahen. Na mestu bi bilo, da bi okrajni cestni odbor ob novi cesti prisilil g. Pokeseka, ki ima iz dotoka napeljavno po kanalu vodo na žago, da bi pokrtil kanal oz. položil betonske cevi. Ta kanal ogroža cesto, saj se je že na mnogih mestih odtrgal obronek ceste. To naj se zgradi, predno se bo zgodila kakšna nesreča. V Trbovljah imamo mnogo za popraviti in za urediti, ...

Ta je pa dobra! Društvo novih hišnih posestnikov v Trbovljah je bilo razpuščeno lansko jesen. Ob priliki razpusta je ... JRZ razposlala svoje agitatorje med nove hišne posestnike z motivacijo, da je ona sedaj prevzela vse poslovanje omenjenega društva. Člani pri prejšnjem društvu so plačevali letno članarino din 10, JRZ pa je zahtevala samo din 5. Nalovili so precejšnje število članov. Včlanjeni so zaman čakali na vabilo na kakšen sestanek, odnošno občni zbor. Tako se je letos pojavil nov inkasant za pobiranje članarine. Z začudenjem so ga gledali, ko jim je povedal, da so oni člani politične stranke JRZ v Trbovljah. O tem pa novi hišni posestniki niso hoteli ničesar vedeti. Zato so vsi zapustili stranko in inkasant je moral brez denarja in članov v društveni dom poročat o uspehu. Te limance niso dolgo držale.

Redukcija pri podjetju Dukič in drug. Podjetje Dukič in drug ima od TPD v najem dnevnih kop Dobro. Zaposluje precejšnje število delavstva. Ker je začelo primanjkovati premogovnih plasti, je podjetje 31. avgusta t. l. odpovedalo 50 delavcem delo. Na mestu bi bilo, da podjetje odpoveduje delo predvsem tistim, ki bi lahko živeli doma ali pa niso naši občani. Naša občina ima že itak dosti brezposelnosti in se ima za boriti s socialnimi vprašanji, sploh pa na zimo. Upamo, da bo podjetje upoštevalo željo občanov.

ŠOŠTANJ

Kako je s hišami g. Hansa Woschnagga na Dunaju? Pravijo, da je naš znani industrijalec g. Woschnagg takrat, ko je še v Avstriji Dollfusov režim preganjal nacionalne socialiste, kupil na Dunaju na dražbi tri hiše nekega trgovca, kateremu je takratna vlada zaplenila premoženje, ker se je udejstvoval v narodno-socialističnem smislu in to njegovo premoženje potem na dražbi prodala. Hiše je kot rečeno kupil g. Woschnagg. Sedaj po anksu se je pa zopet oglašil dotični trgovec in je sedanja avstrijska vlada g. Woschnaggu hiše kar brez vsake odškodnine odvzela in jih vrnila prejšnjemu lastniku. Pravijo tudi, da je g. Woschnagg sedaj sklenil, da bo še bolj kot prej z vsemi silami delal za Jugoslavijo, ...

Nas bo izredno veselilo, če nam g. Woschnagg, upravni svetnik edine prve slovenske banke »Ljubljanske kreditne« z morebitnim popravkom čimprej razjasni bližje podrobnosti te kupčije. Mi se bomo potem še ob priliki pečali podrobneje s kupčijo konjskih sedel.

RUSE

Naročnike našega lista, ki so z naročnino v zaostanku, tem potom vlužno pozivamo, da se čimprej zgledajo pri našem poverjeniku s. Kohnju in poravnajo zaostalo naročnino, ker jim bo sicer uprava primorana ustaviti nadaljnje pošiljanje »Delavske Politike«. Ti zaostankarji se običajno izgovarjajo, da so poravnali naročnino direktno pri upravi in s tem povzročajo poverjeniku, kakor tudi upravi mnogo nepotrebnega dela. Uprava je zato pooblastila poverjenika, da uredi vprašanje zaostale naročnine z vsemi prizadetimi naročniki. — Uprava.

Na obali Sredozemskega morja

Španija, 24. avgusta 1938. Od obale do daljnjih vrhov se razprostirajo ogromni nasadi rožičevih in oljkovih dreves, med katerimi se svetijo kot zlato rumeni vinogradi in med njimi bele zidanice. Izgleda kakor da je narava sama ustvarila ta park za počitek in razvedrilo potrebnim ljudem, sedaj v času morije pa za pribežališče vojnih sirot. Toda v tem parku dreves ni veselja, v njem vlada mrtvaška tišina, katero moti vsakodnevni obisk votlo grmečih bombarderjev, treskanje bomb, jok mater in jadne dece. Kadar se začuje od daleč šum motor-

LJUBLJANA

Velesajem je bil doslej deležen že lepega obiska, kar je nedvomno uspeh prireditve, zlasti še, ker obiskovalci odhajajo v resnici zadovoljni. Ker so pa številne posebne razstave zelo obširne, predvsem razstava fotografije, se večina obiskovalcev vrača, saj ni mogoče, da bi si ogledali vse v enem dnevu. Mnogi so bili izredno presenečeni na razstavi fotografije, saj nikakor niso pričakovali, da se jim bo na nji odkrilo toliko novega in lepega. Prav tako je razstava likovne umetnosti za obiskovalca veliko presenečenje. Gospodarski oddelek velesaja zaradi obsežnih kulturnih razstav ni tr-

pel, čeprav je nekoliko manjši, a je na njem tembolj živahno. Veselični prostor je posebno privlačen, ker nudi v resnici neprisljano zabavo. To velja zlasti za izvrstne varietetne predstave, saj se je velesajski upravi posrečilo pridobiti artiste svetovnega slovesa. Popoldanske predstave so brezplačne, povsem zasledena je pa tudi dvorana zvečer, kljub vstopnini. Obsežni zabavni park nudi po utrudljivem romanju skozi paviljon prijeten počitek in zabavo, privlačuje pa občinstvo tudi v urah, ko je drugi del velesajma zaprt.

MARIBOR

Železničarji so hudo zadolženi

Mnogo se piše in govori o pomanjkanju med železničarji. Železničar je bil ugleđen in vsestransko uvaževan človek, ki mu kultura in civilizacija nista bili tuji. Spremenjene prilike, ... zniževanje prejemkov in poslabševanje delovnih pogojev je grozilo in grozi še danes potisniti železničarje globoko nazaj na lestvici njihovega družabnega vzpona. Že celo desetletje, ako ne več, se branijo železničarji pred papperizacijo (obubožanjem). Dokler je šlo, so živeli ob prihrankov, nekateri tudi od tega, da so odpradali vse kar je bilo odvisno ali pa zastavili. Ko to ni bilo več mogoče, so začeli živeti na kredit pri trgovcu, pri mesarju in kjerkoli se je kaj dobilo. Kredit je s časoma umrl, vsaj za železničarje. Nabavljalne zadrage so bile ustanovljene, da pomagajo železničarjem s ceninami nakupi živil. Izkazalo se je, da je to le kaplja v morje. Plače železničarjev so se znižale pod življenjski minimum. Zato so se železničarji pričeli zatekati v posojilnice in si izposojati denar. Mno-

gi so se na ta način zadolžili do vratu. Zamašili so eno luknjo, zato pa so si nakopali novih skrbi. Kakšen je dandanes položaj naših železničarjev samo v Mariboru in bližnji okolici najlepše prikazujejo številke o njihovi zadolžitvi pri denarnih zavodih in pri zadrugah drž. nameščencev v Mariboru. Železničarji imajo posojil oz. dolgove pri:

Kreditni zadrugi drž. uslužbencev na Rotovškem trgu	din 1,642.265.
Kreditni zadrugi železniških uslužbencev	din 3,447.093.
Delavskem hranilnem in posojilnem društvu	din 3,107.623.
Nabavljalni zadrugi železničarjev	din 2,890.000.
Nabavljalni zadrugi drž. uslužbencev	din 1,200.000.
Jugoslovanski hranilnici	din 270.000.
Krekovi posojilnici	din 95.000.
Vse skupaj	12,261.981.

»Neodvisno gledališče« nastopi po svojem prvem uspehu zopet z razširjenim programom v petek, dne 16. septembra, v veliki kazinski dvorani. Kitajsko dramsko pesnitev »Breskov cvet« in Shakespearjevega »Piramo in Tizbo« režira Fran Žižek.

SV. LOVRENC NA POHORJU

S. Pečko Ivan umrl. V soboto, dne 3. septembra t. l., smo spremili na zadnji poti sodr. Pečko Ivana, enega izmed naših starih sodrugov in zvestega naročnika naše »Delavske Politike«. O njegovi zavednosti najbolji zgovorno prič dejstvo, da ga ni bilo treba nikdar opominjati na plačilo članarine in da je naročnino za »Delavsko Politiko« prinesel vedno sam poverjeniku na dom. Pokojni s. Pečko Ivan je dalje časa bolehal. Zapušča pet nepreskrbljenih otrok in ženo. Naj mu bude lahka zemlja, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je na svoji seji, dne 28. avgusta t. l., postavilo za blagajnika s. Arčnika Maksa. Člani plačujejo članarino pri novem blagajniku. Odbor. **Vse naročnike »Delavske Politike«** prosim, da naročnino vsak mesec sproti plačujejo, ker s tem dosti pomagajo k uspešnemu napredku našega delavskega tiska. Vse one, kateri so zadnje dni prejeli opomine, prosim, da nemudoma poravnajo zaostanek, ker bodo s tem najbolje pokazali svojo zavednost. — Poverjenik.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Diletantje naše »Vzajemnosti« so v soboto 3. t. m. zvečer prizorili igro v treh dejanjih »Vdova Rošlinka«. Vsi igralci so svoje vloge zelo dobro podali posebno pa: Rošlinko s. Labohar Angela, Manico s. Jurak Vika, Janca s. Kolač Ivo in Balantača s. Korinšek Josip. Gledalci smo z burnim ploskanjem dali priznanja našim igralcem. Splošno smo bili z prizoritvijo zelo zadovoljni in želimo, da bi se igra ponovila. Sodelovala je tudi naša delavska godba, ki je neumorno igrala in vso prireditvev zelo poživila. Gre ji vse priznanje in zahvala. Obisk je bil zadovoljiv in se tem potom zahvalujemo vsem obiskovalcem za naklonjenost. Igralci, dajte nam kmalu še več takega razvedrila! — Družnost!

All si že poravnali naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

lih ter se čudijo, da so ostale še pri življenju. Ob nekem polomljenem drevesu oplakuje troje kodrastih glav s krvjo oblito mamico, stari oče pa s solzami v očeh stiska pesti za odhajajočimi pošastmi, kakor bi hotel reči: »Ti trije se bodo osvetili za smrt matere in očeta.« Slovenske matere in dekleta, kaj je storil španski narod, da ga preganjajo z najgrozovitejšim orožjem od ognjišča v gozdove in skalnate gore, kot divjačino? Kaj je storil, da mora begati, da si reši golo življenje?

Huda letalska katastrofa v Londonu. Na ulico londonskega predmestja Edmonton je tresčilo veliko letalo in s svojo eksplozijo zažgalo tri poslopja. 4 so mrtvi, 27 težko ranjenih.

Delavski zlet v Beogradu

Poročali smo, da se vrši v soboto in nedeljo, dne 10. in 11. septembra t. l., v »Delavskem domu« v Beogradu »PRVI DELAVSKI ZLET«, za katerega je dovoljena tudi polovična vozovina na železnici.

Zletni program je sledeči:
I. Sobota 10. septembra t. l.: Svečan koncert v veliki dvorani »Delavske zbornice« ob 20. uri. Po pevanju Internacionale sledi pozdravni govor s. dr. Živko Topalovića ter pozdravi ostalih delegatov delavskih društev in organizacij, nato koncertni del s pevskimi zbori in godbo.
II. Nedelja 11. septembra ob 9. uri: Razstava delavskega kulturnega dela, na kateri predava s. Milica Topalović, a otvoritveni govor ima s. Luka Pavičević. Razstava bo otvorena v »Domu centrale za delavsko izobrazbo« Kneginje Zorke ulica 19.
III. Nedelja 11. septembra ob 15. uri: Kongres delavskih kulturnih in sportskih društev. Predavajo: s. Bogoljub Djurić iz Beograda, s. Angelo Cerkvanić iz Ljubljane, s. Milorad Belić iz Beograda, Anton Rozmajer iz Novega Sada, s. Milica Topalović in s. Josip Becker iz Zagreba.
Zleta se udeležijo tudi sodrugi iz Maribora in Ljubljane in je le želeži, da se jim pridružio tudi naši delavski funkcionarji iz drugih krajev. — Zletu želimo popoln uspeh!

HRASTNIK

Ob 10 letnici vselitve rudniških vpokojencev v stanovanjsko hišo, ki jo je postavila vpokojencem trboveljska občina, pod čije teritorij je spadal takrat tudi ta del Hrastnika, so praznovali rudniški vpokojenci na svečan način. V nedeljo, dne 4. t. m. so priredili vpokojenci iz obeh hiš družabni večer, posvečen spominu na prizadevanje takratnega župana trb. občine s. Sitterja in takratnega podžupana in sedanjega župana Malovrha, da se tudi v Hrastniku sezida stanovanjska hiša, izključno za rudarske vpokojence. 24 vpokojeniških družin je našlo takrat mirno zatočišče do svoje smrti. Nikdo te tu ne priganja na razna dela, primerna le za težake in ne za onemoglega vpokojenca. — V imenu rudniških vpokojencev se je zahvalila takratnemu podžupanu in sedanjemu županu s. Malovrhu s. Domšekova s primerno recitacijo. Potem sta govorila tudi s. Domšek in s. Kosmos, povdarjajoč velike zasluge s. Malovrha na polju socialnega varstva. Župan s. Malovrh je prejel lep šopek rdečih rož. Vidno ganjen, se je zahvalil s. Malovrh vsem navzočim, kakor tudi vsem govornikom za pozornost, ki so mu jo s tem izkazali, poudarjajoč, da ne gre za njegove zasluge, ampak da je to zasluga volilcev, ki so s svojim glasovanjem omogočili, da je prišla do polne veljave ona večina v občinskem odboru, ki bedno pomaga. Obljubil je, da bo storil vse, kar je v finančni moči občine, da bo stala letos osorej še ena, čeravno manjša hiša za rudniške vpokojence na razpolago, v kateri bodo lahko preživeli svoja stara leta. Z gromkim aplavzom je bil sprejet predlog, s. Malovrha, da se pošlje s. Sitterju zahvalno pismo, v katerem se mu zahvaljujejo stanovalci stare stanovanjske hiše za njegovo razumevanje za težnje vpokojencev. Stari vpokojenec je prosil, naj zapišemo v »Delavsko Politiko«: »da takrat, ko so upokojenci glasovali za delavsko večino v občinskih odborih, bodisi v trboveljski ali v sedanjih občini Hrastnik-Dol, pod vodstvom župana s. Malovrha, niso vedeli, da je vsak njihov glas kot opeka v stavbi, v kateri mirno preživljamo svoja stara leta, kjer nas nikdo ne goni na kmete, češ, tja pojdite, kjer potrebujejo hlapcevi! Zato čast našemu delavskemu županu s. Malovrhu.« Ves večer je prijetno izpopolnil z veselo pesmijo pevski odsek »Vzajemnosti« I.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU

Naročnikom v opomin. Pri zadnjem predavanju se je priglasilo precej novih naročnikov. Vsem tem polagamo na srce, da se odslej bolj pobrigajo za plačevanje »Delavske Politike«. Ko se naberejo zaostanke za več mesecev, je list že težje plačati, zato plačujte vsak mesec sproti. Naročniki, vedite, da z odlaganjem povzročate poverjenikom mnogo sitnosti, uprava pa tudi ne more lista zastoj pošiljati. Naše geslo naj bo odslej: »Delavska Politika« za nas, mi pa za njo!

Dolgo pričakovana električna napeljava iz Velenja v našo občino je povečini že izgotovljena. Luč že sveti, zaenkrat samo pri tistih, ki so imeli denar ali vsaj kredit. Napeljava ni ravno poceni. Nekateri so plačali tudi po tisoč dinarjev več, kot stane material in delo. To je pač odvisno od tega, kako se zna posameznik pogoditi s podjetniki. Mnogo jih je, ki niso deležni električne luči. Smatramo, da je tudi tok mnogo predrag. Saj je znano, da stane elektrano kilovat je okrog 20 par. Mi ga bomo morali plačevati po din 6.20. Da bi res prišli vsi ljudje do sodobne luči, bi bilo potrebno, ukiniti razne takse in carine na elektrotehnični material. Istotako bi se naj znižala cena toku vsaj za polovico.
Hmelj je po naši občini pobran. Pridelalo se ga je 50 odst. manj kot lani. Obiralci iz oddaljenih krajev so zaradi tega tudi zaslužili komaj za vožnjo. Med obiranjem je te rezeve neprestano močil dež. Zanimivo je, da dajejo obiralcem najslabšo hrano najbogatejši veleposesniki.
Veliko mizerijo doživlja delavstvo tovarne Mautner, posebno oddelek tiskarne »Cosmanosa«. Že od konca maja dela samo po 4 dni v tednu. Za izboljšanje ni izgleda. Zaupniki so na zahtevo delavstva interverirali, da da podjetje nekaj podpore. Podjetje odklanja vsako pomoč. Kaj bo z družinami, ki so odvisne le od zaslužka v tovarni. Posebno še, ko se bliža zima, za kurjavo in toplo obleko pa ni denarja. Odkod ga dobiti? Na to vprašanje bi lahko

Stavka bede in obupa v pohorskih granitolomih

(Dalje.)

Na zgornjem koncu Josipdola, v hiši trgovca Petruna, imajo stavkujoči delavci svoj lokal. Tu se zbirajo in javljajo stavkovnemu odboru, ki vodi točen spisek. Zglašavanja oproščeni so le tisti izmed stavkujočih, ki stanujejo kje daleč v Dravski dolini ali pa celo onostran Drave, na obronkih Kozjaka, ob nemški meji, po pet do osem ur hoda oddaljeni. Takih, ki hodijo dnevno po poldrugo uro ali dve uri daleč na delo in iz dela, je pa precej.

Med stavkujočimi ni malodušja. Vsi se zavedajo, kaj stoji na kocki. Že parkrat so poskusili boj z Lenarčičem, Resom in Zapečnikom, vselej so zmagali gospodje.

— Zakaj?
— Premalo smo skup držali!
— Res je, solidarnost vas more rešiti.

Podjetniki računajo, da bodo tudi topot stril odpor zavednih delavcev. Delavci pa vedo, da bodo podjetniki prej ali slej morali zopet pričeti z delom in gre le za to, da vztrajajo, dokler bodo gospodje prisiljeni pogajati se. — Težak je boj, toda korajže je treba. In korajžni so vsi: stari in mladi.

— Ko me je pred par leti podjetnik v stavki vrgl na cesto in so mi izročili knjižico, je oni le tam ukal v kamnolomu, dandanes je najbolj vnet bojovník za delavsko stvar.

— Tako uči kapitalizem hlapce, dokler ne postanejo zavedni delavci. Pri vas to ni čudal!

Mladi ljudje, upadlih lic, blede, udrtih oči, mršavi, izgledajo stari. Težko delo jim pije kri in slaba hrana ne more nadomestiti izgubljenih sil. In ko bi bilo vsaj slabe hrane dovolj, da bi bil želodec poln!

— Soderug, verjemi, že pet let ne južnam (kosim op. ur.), ampak otebam suh kruh.

— Kaj pa jutraj?

— Zajterk? Slabo zabeljeni koruzni žganci in kava za povrh.

— In zvečer?

— Krompir in kava, malo maščobe, malo sladkorja.

Tako hranjeni delavci hodijo nekateri po uro in dve daleč na delo in iz dela. Ko prehodijo pot od doma v kamnolom, bi pojedel še najmanj toliko, kot je pojedel, predno je odšel z doma. Toda v kaj naj ugrizne? V kruh, ki si ga je prinesel za južino?

— Da jih vidiš zvečer, ko gredo z dela domov. Kakor da bi gledal pijance, se gušajo po stezah!

Mislite, da ni res? Mlad mož, toda že oženjen in oče, mi pomoli kos papirja. Tu je napisano črno na belem: njegov zaslužek v zadnjih mesecih: v maju je dobil izplačan din 460, v juniju 490, v juliju 650.

— Prijatelj, živi s tem denarjem v Ribnici na Poh., kjer je vse dražje najmanj tako, kot v kakšnem letovišču.

Inž. Lenarčič pa razlaga javnosti po časopisih, kako dobro zaslužijo njegovi delavci. — Možu, ki stoji pred menoj, se vidi, da je delaven in vrhu tega soliden; ne kadi, ne pije!

— Sama kost in koža nas je. Edino polir je rejen človek med nami. Za zabavo vzame včasih vrstico, si pomeri svoj okrogli trebušček, nato pa z isto dolžino pomeri čez pas zdaj tega, zdaj onega izmed nas in se smeje. Polirjev trebušček je za dva naša.

Pasje je to življenje. Deca hoče jesti. Toda tudi za koruzni močnik, ki je najbolj poznana hrana v družinah, ki so blagoslovljene z otroci, zaslužek ne zadošča.

— Glej, sodrug, skromno živim, toda dolga imam samo na špeceriji za din 950. Koliko sem dolžan na obutvi, ki jo strgaš na ostrem kamenju nič koliko in za obleko, raje ne povem.

S to revščino se torej tepo fevdalec inž. Lenarčič in Res ter Zapečnik.

Sedaj so poskusili po običajni navadi vseh podjetnikov, da prestrašijo stavkujoče. Poslali so jim delavske knjižice na občino, češ, odpuščeni ste.

Inž. Lenarčič je poslal 30 knjižic, Res in Zapečnik pa kar 140! S firmo Res in drug je stvar zanimiva. Ko je šlo za pogajanja, bi se bil g. Zapečnik rad pogajal, kakor je trdil, toda ni imel mandata. Ko je šlo za odpovedi, pa ni bilo več govora o tem, da bi g. Zapečnik ne imel mandata.

— Lahko g. Zapečniku. V Breznu na postaji vedri in oblačni, pa najsi piha veter od te ali one strani ter dirigira vagoni, ki prevažajo robo iz njegovega kamnoloma. Kako je to praktično: človek opravlja službo, opravlja privatne posle in bogati.

Tako, vidite, je treba. Ti, revež, pa se seliš s severa na jug, z zahoda na vzhod, s postaje na postajo in ne veš, kje boš danes, ne kje boš jutri.

(Dalje prih.)

Razno

Senator s. dr. Soukup med kopalci.

»Pravo Lidu« objavlja prav mično dogodbo v opisovanju nedeljskega življenja Pražanov. Med drugim javlja s. V. Koubek, kako je opazoval v nedeljo predsednika češkoslovaškega senata, sivolasega s. dr. Františka Soukupa v kopalnišču ob Vltavi:

»Pri neki praški plavarni imajo restavracijo, ki je bila v nedeljo popoldne natrpano polna. Vse mize so bile zasedane, samo ena v sredini kopalniščne restavracije je imela le enega gosta. Stoli okrog mize, v kolikor niso bili natrpani s spisi, so bili prazni. Nad mizo je bil sklonjen nad kupom spisov, s peresom v roki gospod, ki je bil kakor vsi ostali v kopalnih hlačah in je pod žgočimi sončnimi žarki pridno pisal. Silno mi je bilo žal, da nisem imel pri sebi fotoaparata. To bi bila slika za »Pravo Lidu«. Kajti ta delavni starejši gospod, ki je delal pridno tudi tukaj, ko smo vsi drugi, mnogo mlajši, lenarili in se zabavali, ni bil nikdo drugi, kot naš mili sodrug in predsednik senata dr. František Soukup! Dopadlo mi je, da ga pri tem delu nihče ni motil, čeprav se je okrog njegove mize kar gnetlo ljudi. Vsi so uvidevali, da predsednik senata gotovo nima majhnih stvari pred seboj, če se poglablja celo v času, ko vsi drugi počivajo, s skrbi polnim obrazom v svoje spise.«

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisli: **»Anos«, Maribor**, Orožnova 6.

STUDENCI PRI MARIBORU

Seja občinskega odbora zaradi samostojne župnije.

Studenčani imajo svojo 200 let staro cerkev, ki jo oskrbujejo sedaj kapucini. Cerkev je imela nekaj velika posestva, ki pa so tekom časa na nek tajan način bila odtujena, tako da je ostal samo prostor pri cerkvi in hlev v sredini občine, ki je že vsej občini v sramoto in napotje. Občina se je trudila, da bi ta madež izginil iz najbolj prometnega prostora v Studencih. Vedno so se imejtelji postavili proti temu. Še-le pred leti, ko je cerkvena oblast, skupno s politično oblastjo, spet pričela akcijo za samostojno župnijo, je obč. odbor pogojno pristal na to ureditev, če se istočasno vzame v razpravo regulacija prostora pred cerkvijo. Sklep leta 1936. je bil vezan na protidajatev t. j. odstopi se prostor pred cerkvijo in da primerno brezobrestno posojilo, da se prostor spremeni v tržni prostor. Po dveh letih je stvar vsled Pavličeve dedščine tako dozorela, da se je cerkvena oblast skupno s politično oblastjo spet zavezala za faro.

Pondeljškova seja obč. odbora je v prisotnosti sreskega načelnika Eiletza, dekana Stergarja in kapuc. predstojnika po dolgotrajnem preučevanju sklenila sledeče: Občina bo čim prej podrla hlev in postavila drugega, vsa zemlja s triagolom vred se uporabi za tržni prostor, sedaj nevarno vijugasta Slomškova ulica se izravna, cerkev da občini posojilo 120.000 din brez obresti za 10 let. S tem denarjem se bo vse potrebno uredilo. Predstavniki politične in cerkvene oblasti so izjavili, da sprejmejo vse te pogoje, naker je pristal obč. odbor tudi na samostojno župnijo, o čemer bo še odločalo ministristvo pravde. Obč. odbornik s. Brenčič je pri selji poudarjal, da to glasovanje ni v zvezi s politično opredelitvijo občanov, kajti pristanek obč. odbora je v toliko gospodarskega značaja, da se po dolgih desetletjih vendar enkrat uredi najlepši prostor v središču občine tako, kakor to občani želijo. Davkoplačevalci si pa bodo tudi oddahnil, da se iznebijo plačil za bodočo novo magdalensko cerkev, ker je sedanja v Studencih urejena in po izjavi g. dekana ne bodo občani prizadeti s plačili.

S. Brenčič je ob tej priliki tudi opozarjal navzoče na težek položaj tukajšnjega proletariata, zlasti revežev, ki jim občina le težko pomaga, zlasti v zadnjih treh letih, ko so usahnili vsi viri iz banovinskega bednostnega sklada. Sreski načelnik g. Eiletz je objubil, da se bo za Studenčane zavzel in jim bo preskrbel banovinsko podporo, kakor jo prejemale druge občine. Občinski odbor je vzel to obljubo na znanje. Istočasno je obč. odbor sklepal, da se izdatno poveča obč. sirotišnica ter se zanjo najame posojilo 150.000 din, tako, da bo tudi socialno skrbstvo izboljšano in bo

studenška občina topogledno tudi še v nadalje vzor drugim občinam.

Tržni prostor pred cerkvijo bo zelo dobrodošel studenčkim gospodinjam, pa tudi številnim prodajalcem, ki z mariborskimi tržnimi razmerami niso nič kaj zadovoljni ter stalno vprašujejo, kdaj bodo lahko nosili svoje izdelke v Studence na trg, magari — cenejeje kakor v Maribor. Tako se Studenčanom obetajo novi — morda boljši časi. Nikar pa si naj nekateri gg. v Mariboru ne domišljajo, da so z glasovanjem za faro porušili staro delavsko trdnjavo v Studencih! Pokazali smo svojo versko strpnost, svobodoljubje in demokratičnost. Sedaj naj sledijo našemu vzgledu tudi oni sami, z dejanji — ne samo z besedami!

Novo dvonadstropno hišo bo zgradilo »Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev« v Mariboru na vogalu Stritarjeve in Erjavčeve ulice v Studencih. Nova zgradba bo imela moderna enosobna stanovanja s kuhinjo in kopalnicami v hiši. Stanovanja so namenjena predvsem članom društva, t. j. železniškim delavcem in uslužbencem. — Sedanjí upravni odbor društva se v polni meri zaveda, da je treba lajšati tudi stanovanjsko krizo, ki so jo po vojni dobi zlasti hudo občutili železniški uslužbenci. To je že osma hiša, ki jo bo posedovalo Podporno društvo; v dosedanjih hišah je 120 stanovanj, nova hiša pa bo imela novih 12 stanovanj.

V ogledalu

Neresen opis slovenskega kmeta. »Samostojna« je važno glasilo JRZ. Ta list opisuje slovenskega kmeta, ga hvali, da je marljiv in da ljubi svojo zemljo. Nima pa dosti zemlje, pač pa mnogo kamenja. Vendar ima poleg svoje hiše vedno solato in drugo zelenjavo. Živine in gnoja nima. Zato hodi po cestah in pobira fige, da gnoji svojo njivo, ki je vedno plodna, ker jo zaliva ob vsaki priliki. Slovenski kmet bere liste in romane itd. — To je res duhovit opis slovenskega kmetiškega prebivalstva, ki je vreden, da ga objavlja vidilni list **»Pravo Lidu«**.

Književnost

Novo knjige Karla Novoga: Nedeljska števila češkega dnevnika legionarjev »Narodni Osvoboženi« poroča, da bo izdal v jeseni član njihove redakcije, pisatelj Karl Novy v založbi »Melantrich« v Pragi novo knjigo o obojenem italijanskem legionarju pod naslovom »Zmagoslavni glas« in v založbi »Društveni pravec« roman iz sedanega življenja »Tretja veja«, kjer je dejanje se vrši večinoma na Slovaškem. »Narodni Osvoboženi« in »Pravo Lidu« sta že objavila odlomke teh novih romanov našega znanca, plodovitega pisatelja Karla Novoga. — Priporočamo našim čitateljem, ki obvladajo češčino, da si naroče ta dela.

Delavski pravni svetovalec

Odplačevanje kmečkega dolga (št. Pavel)

Vprašanje: Imela sem dolg pri domači posojilnici. Po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov je prevzela ta dolg Privilegirana agrarna banka. Dolg je znašal več kot 25.000 din, a mi ga je sodišče znižalo na mojo prošnjo za 50 odst. Plačala sem prvo anuiteto Privilegirani agrarni banki od neznižanega dolga. Ali moram sedaj drugo anuiteto plačati tudi še celo, ali pa se mi vsteje to, kar sem prvič preveč plačala?

Odgovor: Brž ko postane sklep o znižbi dolga pravomočen, ga vroči okrajno sodišče Privilegirani agrarni banki z nalogo, naj izvede znižbo dolga v smislu sklepa. Dokler banka te znižbe ne izvede, morate plačati na njeno zahtevo anuiteto v tisti višini, kot vam jo predpiše. Ko se bo po izvršeni znižbi izkazalo, da ste plačali preveč, je banki dano na prosto, da vam vrne pobrani presežek, ali pa, da ga porabi za plačilo naslednjih obrokov.

Prekršitev pogodbe (Trbovlje)

Vprašanje: Dogovoril sem se s hišnim lastnikom, da mu proti določeni urni medzi podrem hišo in nato izvršim podzidavo; glede zidanja nove hiše sva se domenila, da ga bo bodisi prepustil meni v akord, bodisi, da me bo zaposlil na stavbi proti urni medzi ter obenem tudi mojo ženo za pomoč. Pozneje je hišni lastnik pogodbo prekršil in vzel na delo le mene proti urni medzi. Prišla sva nekaj navzkriž in sem zahteval od njega plačilo. On mi ga ni dal vse do danes, pač pa je nagovoril sosedo, ki ima nekaj tirjati od mene, da me iztoži in zaslužek zarubi. Ali sem upravičen, zahtevati odškodnino tudi za ženo, ki je hišni lastnik ni hotel zaposliti ter 50 odst. povisek za nedeljsko delo?

Odgovor: Upravičeni ste od hišnega gospodarja zahtevati takoj ves zaslužek za redno delo ter 50 odst. povisek za vse nedeljsko delo ter morebitne tedenske ure, kar jih je nad 60 tedensko. Za ženo plačila ne morete zahtevati, ker ste s tem, da ste sami delali, očitno pri-

stali na izpremembo prvotnega dogovora. Hišnega lastnika takoj tožite, s svojim upnikom pa se skušajte zlepa dogovoriti.

Izpodbijanje pravnih poslov (Laško)

Vprašanje: Pred pol leta mi je oče izročil svojo polovico posestva, dočim sem imel ostalo polovico že poprej. Kmalu po izročitvi posestva je bil moj oče obsojen na plačevanje preživnine nezakonskemu otroku in sedaj rubi nezakonska mati v imenu otroka očeta ter grozi, da bo tožila na razveljavitve izročilne pogodbe. Ali je v to upravičena?

Odgovor: Ako se ne da od dolžnika ničesar iztirjati, ker je brez pravičnega premoženja, sme upnik izpodbijati vsa pravna dejanja med dolžnikom in tretjimi osebami, ki so bila izvršena v zadnjih 10 letih in pri katerih je bil dotičnim tretjim osebam znan ali je moral biti znan dolžnikov oškodovalni namen. Za ožje sorodnike velja celo dveletna doba in morajo sami dokazati, da niso vedeli niti morali vedeti za oškodovalni namen dolžnika. Brez nadaljnjega so zlasti izpodbijne v zadnjih 2 letih izvršene daritve dolžnika, razen gotovih primerov ter slični posli, ki vsebujejo že sami v sebi oškodovanje dolžnikov. Na podlagi teh pojasnil boste sami lahko odločili, kaj velja v Vašem primeru.

Preživninska dolžnost (Trbovlje)

Vprašanje: Imam nezakonsko hčer in plačujem za njo preživnino. Kako dolgo traja moja preživninska dolžnost? Hči je že preko 10 let in je vajenka pri neki šivilji, vendar še nič ne zasluži?

Odgovor: Dolžni ste plačevati preživnino za Vašo hčer tako dolgo, dokler ni v stanu sama se vzdrževati, kar kot brezplačna vajenka vsekakor še ni.

Trbovlje.

J. M. Pravni svetovalec odgovarja samo na ročnikom »Delavske Politike«, ki imajo poravnano naročnino.

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inzerentih!

MALI OGLASI

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši vrst.

POPRAVILA, EMAJLIIRANJE, POKROMANJE, POKLIKANJE
B. DIVJAK
KLJUČAVNIČARSKA MARIBOR

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka
JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Beblove besede

Oblike zatiranja in izkoriščanja so se menjavale v teku treh stoletij, zatiranje in izkoriščanje pa je ostalo. Res, da je kmet devetnajstega stoletja bolj kulturn in civiliziran kakor njegov prednik iz 16. stoletja... ali relativno, v primeri z današnjim stališčem zemljiškega gospoda, se je njegov socialni položaj komaj izboljšal.

Mož buržuazije je v denarju, v njenih milijonih in milijardah ali ogromno število glav daje delavskemu razredu, kakor hitro se zave te okolščine, tako silno premoč, da stre premoč buržuazije in naj ima desetisoče milijonov v blagajnah.

Prvo in glavno temeljno načelo vseh zatiralcev je, da obdrže zatirance v nevednosti.

Širite naš list!

Splošno konzumno društvo »POSAVJE«

v ZAGORJU ob Savi v. z. z. o. z.

prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnikih cenah. Član zadruga lahko postane vsak, ki plača Din 2-50 vpisnine in Din 50— deleža.

Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.